FRYDERYK CHOPIN
I
ŻELAZOWA WOLA

366

INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA

sygn. 366
akc. kr. 1348
BIBLIOTEKA NARODOWEGO INSTYTUTU FRYDERYKA CHOPINA

1810 # FRYDERYK CHOPIN 1849

Fryderyk Franciszek Chopin urodził się 22 lutego 1810 r. w Żelazowej Woli. Rodzicami jego byli Mikołaj Chopin, nauczyciel Francuz, przybyły za młodych lat do Polski i Justyna Krzyżanowska. W kościele w Brochowie, opodal Żelazowej Woli, znajdują się metryki ślubu rodziców (1807) r.) i chrztu Fryderyka (23.IV.1810 r.). Fryderyk miał trzy siostry: Ludwikę, Izabelę i Emilię Jakkolwiek już na jesieni 1810 r. Chopinowie opuścili Żelazową Wolę, przenosząc się do Warszawy, Fryderyk bywał częstym gościem w Żelazowej Woli.

Nauczycielem muzyki Fryderyka był początkowo Wojciech Żywny, Czech osiadły w Polsce, a później uczył go kompozycji Józef Elsner, dyrektor Szkoły Głównej Muzyki, który, gdy Chopin opuszczał uczelnię tę, zapisał do księgi szkoły opinię: »Szczególna zdolność, geniusz muzyczny«.

Pierwszy utwór Chopina (polonez g-moll) pochodzi z r. 1817. W tym samym czasie, mając 8 lat, po raz pierwszy wystąpił na publicznym koncercie w Warszawie na cel dobroczynny.

W ostatnich latach 1827 do 1830 — przed wyjazdem za granicę, Fryderyk Chopin mieszkał w domu przy Krakowskim Przedmieściu 5, w pobliżu kościoła św. Krzyża. Uczęszczał do Liceum i do Szkoły Głównej Muzyki (Konserwatorium). Koncertował i improwizował, w kościele PP. Wizytek grywał co niedzielę na organach w czasie nabożeństwa licealnego. W całej Polsce, po której odbywał częste podróże na zaproszenie przyjaciół i znajomych, rosła jego sława. Często bywał na wsi, w Strzyżewicach, Poturzynie, Antoninie lub Szafarni, w powiecie lipnowskim, skąd pisał listy do rodziny w formie gazety (»Kuryer Szafarski«). W dalsze podróże do r. 1830 Chopin wyjeżdżał na Śląsk do Dusznik (Reinerz) na kurację w r. 1826, do Berlina w r. 1829 dla poznania tamtejszego życia muzycznego i do Wiednia w r. 1829. Tam koncertował dwukrotnie z wielkim powodzeniem i nawiązał bliskie stosunki ze światem muzycznym stolicy Austrii.

Po powrocie z tej ostatniej podróży do Warszawy, za namową rodziców i pod wpływem swego profesora Elsnera oraz wybitnych ludzi, jak Fryderyk Skarbek, Maurycy Mochnacki, Stefan Witwicki, Kazimierz Brodziński, postanowił udać się za granicę dla rozwinięcia szerszej działalności muzycznej. W listopadzie 1830 r. Fryderyk Chopin opuścił Warszawę, udając się przez Wrocław, Drezno, Pragę do Wiednia.

Pobyt w Wiedniu trwał 7 miesięcy. Chopin był już sławny w tamtejszym świecie muzycznym. W muzeum wiedeńskim rękopis jego wariacji na temat arii z »Don Juana« Mozarta znajdował się obok rękopisu Mozarta. W czasie podróży z Wiednia do Francji, mianowicie w Sztutgarcie, powstały: etiuda rewolucyjna i preludia d—moll i a—moll, skomponowane pod wrażeniem wiadomości z kraju o upadku powstania listopadowego. Na jesieni 1831 r. przybył Chopin do Paryża i wkrótce wszedł w życie artystyczne i kulturalne ówczesnej stolicy duchowej świata Idąc za głosem wewnętrznym nie obrał drogi wirtuoza odtwarzającego na fortepianie cudze utwory, lecz oddał się przede wszystkim tworzeniu własnej muzyki.

Adam Mickiewicz i liczni przyjaciele nakłaniali Chopina do napisania opery narodowej; Fryderyk jednak nie dał się przekonać. Ukochał on fortepian, stworzył dlań dzieła czarujące melodią, porywające wyrazem i urokiem, dostępne dla każdego, najpiękniejszą z istniejących muzykę fortepianową. Robert Schumann wyraził się o mazurkach Chopina, że są to »armaty ukryte w kwiatach«, taka jest moc ducha w tej muzyce. Nic zatem dziwnego, że Niemcy w czasie okupacji nie pozwalali grywać utworów Chopina.

Życie w Paryżu płynęło Chopinowi na komponowaniu i udzielaniu lekcji, których miał wiele po pierwszym występie w domu Rotszyldów. Niestety zdrowie Fryderyka uległo już w owym czasie nadwątleniu. Podczas swych podróży do Karlsbadu, gdzie się widział po raz ostatni z rodzicami i do Marienbadu, w latach 1835/6 nastąpiło zbliżenie Chopina do Marii Wodzińskiej, w wyniku którego w Dreznie zaręczył się z nią. Małżeństwo to nie doszło jednak do skutku.

Nawiązana w dwa lata później przyjaźń ze słynną naonczas literatką francuską George Sand trwała lat dziewięć Zimą roku 1838/9 przebywał Chopin z rodziną Sand na wyspie Majorce lecz wilgotny klimat pogorszył znacznie jego stan zdrowia. Dopiero po powrocie do Francji, w Nohant pod Paryżem, posiadłości p. Sand, stopniowo wracał do sił. Z owego okresu (1838 r.) pochodzi znany portret Chopina, malowany przez jego przyjaciela, malarza Eugeniusza Delacroix, którego kopia znajduje się w Żelazowej Woli.

Sztuka teatralna J. Iwaszkiewicza »Lato w Nohant« ma jako temat środowisko, w którym żył Chopin.

W r. 1848, po zerwaniu z George Sand, Chopin udał się na tournée koncertowe do Anglii. Po ośmiomiesięcznym pobycie w niezdrowym dla niego klimacie Anglii i Szkocji, powrócił do Paryża zupełnie wyczerpany i chory. Gdy stan jego był bardzo poważny, na wezwanie Chopina przybyła do Paryża siostra Ludwika Jędrzejewiczowa, która go pielęgnowała do śmierci. Zgon Fryderyka Chopina nastąpił 17 października 1849 r. Ziemia polska, której garść opuszczając kraj zabrał ze sobą, wraz z ziemią francuską pokryła prochy jego na cmentarzu Père Lachaise. Zgodnie z wolą kompozytora serce jego przewieziono do Warszawy, gdzie urna z nim została złożona w kościele św. Krzyża.

* * *

Dzieło Fryderyka Chopina obejmuje: dwa koncerty fortepianowe z orkiestrą, 4 sonaty, 4 ballady, 4 scherza, 4 impromptus, 2 fantazje, 27 etiud, 26 preludiów, 21 nokturnów, 18 polonezów, 56 mazurków, 19 walców, 6 wariacji, 1 allegro koncertowe, 5 rond, 17 pieśni, kołysankę, barkarolę, oraz inne pomniejsze utwory.

* * *

Żelazowa Wola za czasów Chopina należała do rodziny Skarbków. Skromny ich dwór spalił się podczas pierwszej wojny światowej razem z jedną z oficyn. Pozostała druga oficyna, ta w której przyszedł na świat Fryderyk Chopin. W r 1894 staraniem Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego, za sprawą kompozytora Bałakirewa i dzięki ofiarności całej Polski stanął w Żelazowej Woli pomnik Chopina. W r. 1918 ośrodek byłego majątku stanowił własność kilku gospodarzy, a domowi urodzenia Fryderyka Chopina zagrażała rozbiórka.

Dla ratowania tej pamiątki narodowej powstało najpierw w r. 1926 Tow. Przyjaciół Domu Chopina w Warszawie, które wykupiło dom i 6 morgów ziemi dookoła niego w r. 1928, a następnie w r. 1930 »Komitet Budowy Domu Chopina«, który wykonał prace odnowienia, ukończone w październiku 1931 r. W celu wykonania dalszych prac, a zwłaszcza utworzenia parku otaczającego dom urodzenia Chopina powstał »Komitet Dni Chopinowskich w Polsce«. Poza funduszami zebranymi na ten cel w całej Polsce, liczne osiedla i miasta złożyły się na przeszło 10.000 okazów drzew i krzewów, które w hołdzie dla Chopina nadesłano. Przystąpiono również do urządzenia wnętrza domku.

Wojna w 1939 r. nie ominęła Żelazowej Woli. Tu, w parku obok domu Chopina, stały armaty, które ostrzeliwały broniącą się Warszawę. Wandalizm niemiecki podczas okupacji zrujnował wszystko. Kiedy Instytut Fryderyka Chopina, z ramienia władz odrodzonej Polski, obejmował w jesieni 1946 roku Żelazową Wolę, zastał rozbite drzwi i okna, a wewnątrz spustoszonego domku leżące bez nóg pudło zniszczonego fortepianu z wyrwanymi strunami.

Wnętrze domu urodzenia Chopina urządzone jest obecnie zgodnie ze stylem epoki, w której żył Chopin. Po wejściu z przedsionka przechodzimy przez pokój z kominkiem do saloniku z oknami na park. W saloniku tym obecnie odbywają się koncerty. W następnym pokoju znajduje się maska pośmiertna Chopina. Przedzielona sionką druga część mieszkania składa się z pokoju matki z alkierzykiem, gdzie urodził się Fryderyk. W gablocie odlew ręki Chopina. Następny pokój to garderoba, wreszcie pokój ojca, w którym wyłożona jest księga dla wpisów zwiedzających.

W parku urządzona jest estrada dla chórów lub orkiestry, na której mają odbywać się koncerty i festiwale muzyczne. Kilka starych drzew — nadaje charakter swojszczyzny otoczeniu domu.

* * *

Pamiątki po Fryderyku Chopinie znajdowały się w rękach rodziny i osob obcych. Przed wojną i obecnie Instytut Fryderyka Chopina w miarę swoich możliwości gromadził te pamiątki i już dzisiaj posiada złoty zegarek Chopina ofiarowany mu przez Angelicę Catalani, bransoletę z kameą, słynną kameą Islera wyobrażającą głowę Chopina, rękopisy listów i kompozycji. Fortepian, na którym Chopin grał w Paryżu, znajduje się w Muzeum Narodowym.

Pomniki Chopina istnieją na całym świecie. W Warszawie pomnik dłuta Wacława Szymanowskiego stał w Łazienkach, skąd usunęli go Niemcy.

Obszerniejsze monografie i prace o Chopinie napisali: Ferdynand Hoesick (3 tomy rok 1911), w języku francuskim Ganche, Fr. Liszt, H. Opieński, Zdz. Jachimecki Tadeusz Mayzner (dla młodzieży).

Copyright 1949 by IFC Warszawa—Printed in Poland
Prawa autorskie zastrzeżone »Zaiks« — Warszawa

INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA

FRYDERYK CHOPIN
I
ŻELAZOWA WOLA

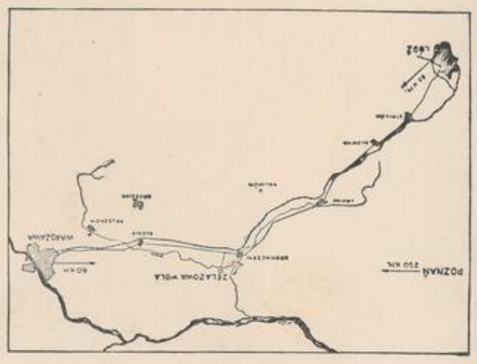
366

INFORMACJE

Żelazowa Wola odległa od Warszawy—60 klm, od Łodzi—85 klm, od Poznania—250 klm.

Dom i park otwarty jest od rana do zmierzchu dla zwiedzających.

Wstęp bezpłatny. Wydawnictwa I. F. C. do nabycia. Kierownictwo służy objaśnieniami. Na miejscu otrzymać można pocztówki.

Komunikacja kolejowa do stacji Sochaczew odległej o 6 klm od Żelazowej Woli.

Autobusy P. K. S. chodzą do Żelazowej Woli w/g następującego rozkładu:

9^{20}	14^{10}	odj. Warszawa	↑	13^{45}	18^{30}
11	15^{50}	p. Sochaczew		12^{05}	16^{50}
11^{05}	16^{00}	odj. Sochaczew		12	16^{45}
11^{30}	16^{10}	p. Żel. Wola		11^{45}	16^{30}

połączenie przez Sochaczew z Łodzią dla autobusów odchodzących z Łodzi o godz. 9—, dla autobusów odchodzących z Żel. Woli o godz. 16^{45} — 16^{30}. Cena biletu z Warszawy 320 zł. w jedną stronę.

Bliższych informacji udziela Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie ul. Zgoda 15, tel. 8-29 08 oraz Powiatowy Komitet Roku Chopinowskiego w Sochaczewie (Skarosiwo).

Fotografie Żelazowej Woli — Cz. Olszewskiego

Nakład z subwencji Komitetu Wykonawczego Roku Chopinowskiego 1949.
Druk. WZ. Brasse, Miedziana 8. B — 61241.
Reprodukcja Spółdzielnia „Prasa"

ODKWASZONE - 2008

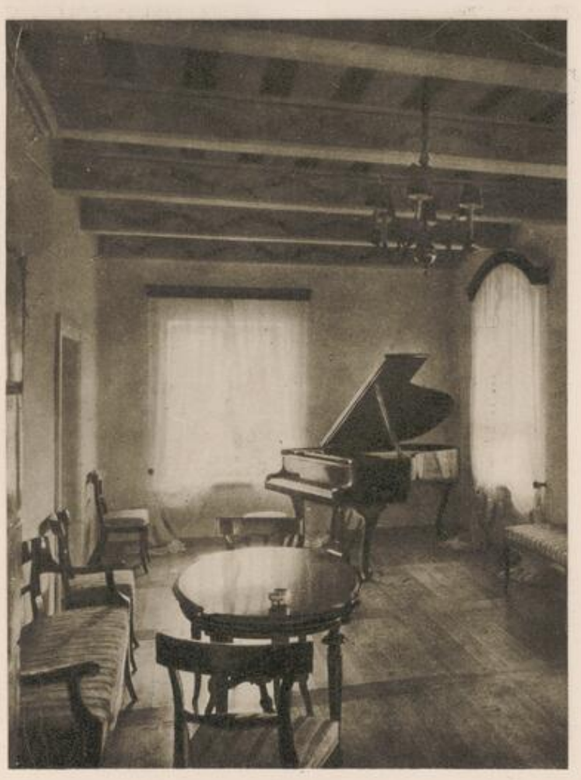
366
NARODOWY INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA

BIBLIOTEKA
sygn. 366
akc. Kr./1948

366

DOM FR. CHOPINA — Żelazowa Wola

SALON — Żelazowa Wola

MIEJSCE URODZENIA CHOPINA — Żelazowa Wola

WNĘTRZE DOMU — Żelazowa Wola

WNĘTRZE DOMU — Żelazowa Wola

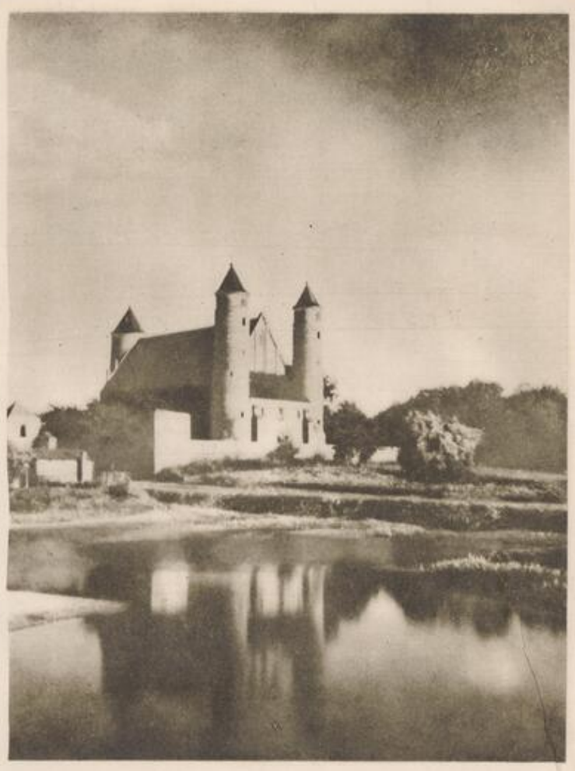
DOM FR. CHOPINA — Żelazowa Wola

ESTRADA W PARKU — Żelazowa Wola

FRAGMENT PARKU — Żelazowa Wola

KOŚCIÓŁ — Brochów

DOM NA KRAK.-PRZEDM. 5 — Warszawa

RODZICE CHOPINA

FR. CHOPIN — Ary Scheffer 1839

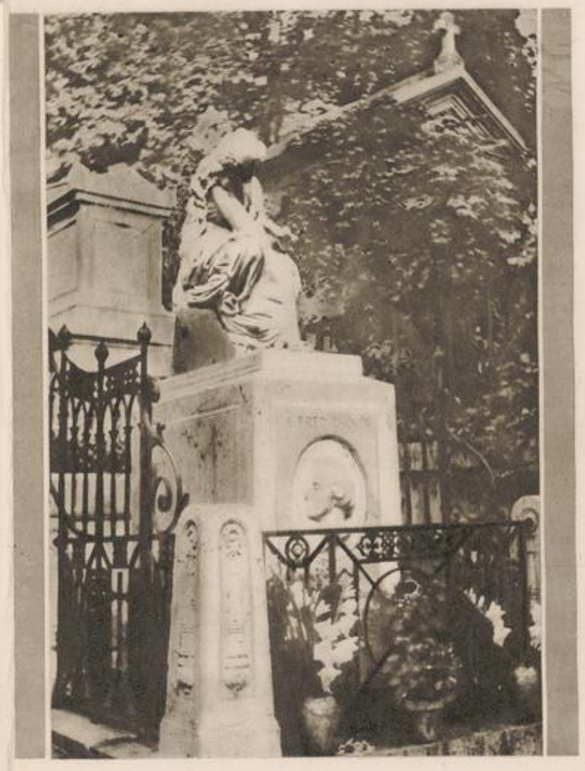
FORTEPIAN CHOPINA
W MUZEUM NARODOWYM — Warszawa

AUTOGRAF CHOPINA — 1824

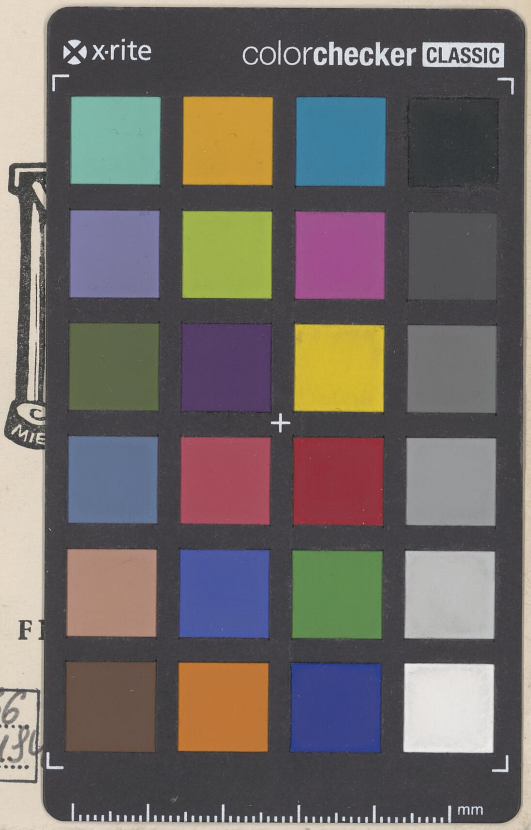

ODLEW RĘKI CHOPINA — Clésinger 1849

GRÓB CHOPINA
NA PÈRE LACHAISE — Paryż

FRYDERYK CHOPIN
I
ŻELAZOWA WOLA

INSTYTUT F

sygn. 366
akc. kr./1